หลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขในเรือนจำ (อสรจ.)

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ร่วมกับ

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

คำนำ

หลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขในเรือนจำ (อสรจ.) ปีพุทธศักราช ๒๕๖๑ นี้ ได้ดำเนินการรวบรวม เรียบเรียงโดยอิงหลักสูตรฝึกอบรมมาตรฐานอาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.) ปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ และได้กำหนดเนื้อหาหมวดวิชาหลักไว้เป็นจำนวน ๘ หมวดวิชา เพื่อสนับสนุนให้กรมราชทัณฑ์ใช้เป็นหลักสูตรมาตรฐานในการอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขในเรือนจำ (อสรจ.) ต่อไป สำหรับหมวดวิชาที่ ๘ เรื่อง การเฝ้าระวังควบคุม สนับสนุนการรักษา การป้องกันโรคติดต่อ และปัญหาสุขภาพ ตามบริบทของเรือนจำ เป็นวิชาที่เรือนจำแต่ละแห่งสามารถจัดการเรียนรู้ตามบริบทแต่ละเรือนจำ

หลักสูตรนี้ต้องการให้ผู้ผ่านการอบรมมีความสามารถ มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) และพฤติกรรมสุขภาพ (Health Behavior) ที่เหมาะสม

๑. สามารถเป็นแกนนำในงานส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลเบื้องต้น และการฟื้นฟูสภาพ ตลอดจนเฝ้าระวังสุขภาพ และคัดกรองผู้ป่วยเบื้องต้นได้

๒. สามารถสื่อสารโน้มน้าวให้ผู้ต้องขังตื่นตัว และรับผิดชอบต่อตนเองในการเฝ้าระวังดูแลสุขภาพตนเอง ชุมชน และสภาพแวดล้อมของสังคม/ชุมชนตามบริบทเรือนจำ

๓. สามารถสร้างโอกาสให้กลุ่มผู้ต้องขังเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชนตามบริบทเรือนจำ

หลักสูตรนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีของผู้บริหาร (ที่ปรึกษา) จากกรมราชทัณฑ์ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสระบุรี ตลอดจนคณะทำงานจากกรมราชทัณฑ์ เรือนจำจังหวัดสระบุรี สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โรงพยาบาลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ สถาบันพัฒนานวัตกรรมด้านระบบบริการสุขภาพ กองสุขศึกษา และกองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง นำไปประยุกต์ใช้ในงานพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขในกลุ่มผู้ต้องขังให้เป็นมาตรฐานเดียวกันต่อไป

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
พฤษภาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. เหตุผลและความจำเป็น	๓
๒. บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.)	๔
๓. โครงสร้างของหลักสูตร	๕
๔. วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้	๕
๕. เนื้อหาในแต่ละหมวดวิชา	
๑) ชื่อวิชา การสาธารณสุขมูลฐาน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และระบบสุขภาพภาคประชาชน	๖
๒) ชื่อวิชา บทบาท หน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสจร.) และกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๖
๓) ชื่อวิชา สุขภาพดี มีสุข	๗
๔) ชื่อวิชาการสุขาภิบาล และการอนามัยสิ่งแวดล้อม	๗
๕) ชื่อวิชา การให้บริการสาธารณสุขที่จำเป็น	๗
๖) ชื่อวิชา การสื่อสาร และการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพ	๘
๗) วิชา การบริหารจัดการ	๙
๘) ชื่อวิชา การเฝ้าระวัง ควบคุม สนับสนุนการรักษา การป้องกันโรคติดต่อและปัญหาสาธารณสุข	๙
๖. ตัวอย่างแผนการสอน/การจัดการเรียนรู้	๑๐

หลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขในเรือนจำ (อสรจ.)

บทนำ

เหตุผลและความจำเป็น

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ รับทราบรายงานผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องสิทธิของผู้ต้องขังและสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขจากรัฐ กรณีการเข้าถึงสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขของผู้ต้องขัง และมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานปลัดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ แพทย์สภา และสภาการพยาบาล เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าว และเพื่อให้ผู้ต้องขังในประเทศไทยได้เข้าถึงสิทธิทางสุขภาพอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ กติการะหว่างประเทศหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ผู้ต้องขังในเรือนจำควรได้รับการเข้าถึงบริการสาธารณสุขอันมีมาตรฐานและประสิทธิภาพที่พึงจะได้รับอย่างเท่าเทียมกัน

ปัญหาประการหนึ่งคือ ก่อนที่ผู้ต้องขังแต่ละคนจะได้รับสิทธิในการมาถึงสถานพยาบาลเพื่อรับการตรวจรักษาและเข้าถึงการรักษายังมีขั้นตอนที่แตกต่างกันไปตามแต่ละเรือนจำ เช่น มีการกำหนดว่า พยาบาลจะตรวจผู้ต้องขังจากแดนใด ในวันใด เช่นการตรวจแดนหนึ่งวันจันทร์ ตรวจแดนสองวันอังคาร ผู้ต้องขังแต่ละแดนจึงต้องรอให้ถึงวันของแดนตนเองจึงจะมีสิทธิเข้าไปตรวจที่สถานพยาบาล แต่หากมีผู้ป่วยฉุกเฉินก็จะได้รับการรักษาก่อนเป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีกำลังไม่เพียงพอ เรือนจำหลายแห่งใช้ระบบคัดกรองในแดนก่อน เพื่อไม่ให้มีปริมาณผู้ต้องขังมาที่สถานพยาบาลจำนวนมากจนเป็นภาระของสถานพยาบาลมากเกินไป โดยส่วนใหญ่เรือนจำให้อาสาสมัครนักโทษประจำแดนนั้นๆเป็นผู้คัดกรองเบื้องต้น จึงมีความเป็นไปได้ที่อาสาสมัครคัดกรอง หรือผู้บังคับบัญชาการแดนซึ่งไม่มีความรู้เฉพาะทางการแพทย์ อาจวินิจฉัยผิด และทำให้ผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยเข้าไม่ถึงบริการด้านสุขภาพตามสิทธิของตน รวมถึงการส่งเสริมและป้องกันโรค อย่างทั่วถึงเท่าเทียมและเสมอภาค

ผู้เกี่ยวข้องจากกระทรวงยุติธรรม โดยกรมราชทัณฑ์ และกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ จึงได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ(อสรจ.) ปี พุทธศักราช ๒๕๖๑ ขึ้น เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ(อสรจ.)ในเรือนนอนและโรงฝึกงานในเรือนจำให้มีความรู้ ความเข้าใจ เฝ้าระวัง คัดกรองสุขภาพเบื้องต้น ดูแลช่วยเหลือและถ่ายทอดความรู้ เพื่อส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ตลอดจนดูแลสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมในกลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำต่อไป

คุณสมบัติ

ผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑. ผู้ต้องขังในเรือนจำที่ได้รับคัดเลือกเพื่อฝึกอบรมเป็น อสรจ. (ตามหลักเกณฑ์ที่กรมราชทัณฑ์กำหนด)

๒. ผู้ต้องขังในเรือนจำที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ขึ้นไป

๓. มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ และมีพฤติกรรมทางด้านสุขภาพที่เป็นแบบอย่าง

หลักการ

๑. เป็นหลักสูตรเพื่อพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ(อสรจ.)ให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านสุขภาพ และเจตคติที่เหมาะสม สามารถทำหน้าที่ อสรจ.ได้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับนโยบายด้านระบบบริการสุขภาพ

๒. เป็นหลักสูตรที่เน้นความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติจริง สามารถจัดฝึกอบรมได้ตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน (อสรจ.)

๓. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการ และสอดคล้องกับปัญหาสาธารณสุข/ปัญหาสุขภาพของเรือนจำแต่ละแห่ง

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อผลิตและพัฒนา อสรจ.ให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ดีในการดำเนินงานสุขภาพภาคประชาชน โดยกลวิธีสาธารณสุขมูลฐาน และชุมชนตามบริบทของเรือนจำ

๒. เพื่อให้ อสรจ.สามารถนำความรู้ด้านสุขภาพไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการคัดกรองสุขภาพเบื้องต้นเฝ้าระวัง และถ่ายทอดความรู้ เพื่อส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และดูแลช่วยเหลือเพื่อนผู้ต้องขังกลุ่มป่วยเบื้องต้น ตลอดจนดูแลสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของกลุ่มผู้ต้องขังในชุมชนบริบทของเรือนจำ

๓. เพื่อให้ อสรจ. มีบุคลิกภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรมและวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เหมาะสมกับงานอาสาสมัคร

๔. เพื่อให้ อสรจ. ตระหนักและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเพื่อนมนุษย์ในชุมชนเรือนจำ สำนึกในความเป็นไทย และเสียสละเพื่อส่วนรวม

ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) ปีพุทธศักราช ๒๕๖๑ นี้มุ่งหวังให้หน่วยงานเรือนจำทุกแห่ง ทุกองค์กรที่ต้องการผลิต และพัฒนา อสรจ. ให้มีความรู้ ทัศนคติ ทักษะและความสามารถในการดำเนินงานสุขภาพภาคประชาชน โดยกลวิธีสาธารณสุขมูลฐาน สามารถนำไปใช้ได้เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนบริบทเรือนจำแต่ละแห่งที่สามารถจะดำเนินการได้ อันมุ่งให้ประชาชน ชุมชน พึ่งตนเอง

มาตรฐานสมรรถนะ อสรจ.

๔. มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) และพฤติกรรมสุขภาพ (Health Behavior) ที่เหมาะสม

๕. สามารถเป็นแกนนำในงานส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลเบื้องต้น และการฟื้นฟูสภาพตลอดจนเฝ้าระวังสุขภาพและคัดกรองผู้ป่วยเบื้องต้นได้

๖. สามารถสื่อสารโน้มน้าวให้ผู้ต้องขังตื่นตัว และรับผิดชอบต่อตนเองในการเฝ้าระวังดูแลสุขภาพตนเอง ชุมชน และสภาพแวดล้อมของสังคม

๗. สามารถสร้างโอกาสให้กลุ่มผู้ต้องขังเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน

รูปแบบ/เกณฑ์การประเมินสมรรถนะ อสรจ.

การประเมินผลการฝึกอบรม

- แบบทดสอบก่อน – หลัง **(ความเข้าใจ) ร้อยละ ๓๐**
- ประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน **(พฤติกรรมการมีส่วนร่วม)**
- ประเมินทักษะการปฏิบัติ **(การปฏิบัติ)** ร้อยละ ๗๐

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.)

๑. สื่อข่าวสารสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่ และผู้ต้องขังในเรือนจำ

๒. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเองและถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนโน้มน้าวให้เพื่อนผู้ต้องขังในเรือนจำเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม

๓. ส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค โดยให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ต้องขัง ในเรื่องเกี่ยวกับการสร้างสุขภาพพลานามัยให้แข็งแรง ตลอดจนการสุขาภิบาลอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการเจ็บป่วยน้อยที่สุด

๔. ให้บริการสาธารณสุขเบื้องต้นแก่กลุ่มผู้ต้องขัง เช่น การคัดกรองโรค การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การส่งต่อผู้ป่วย และการดูแลติดตามผู้ป่วยที่ได้รับการส่งต่อมาจากสถานบริการสุขภาพ ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานพยาบาลในเรือนจำ

๕. ชักชวนเพื่อนผู้ต้องขังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสุขภาพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของเรือนจำ

โครงสร้างของหลักสูตร

เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) ปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดวิชาที่อบรมไว้ ดังนี้

หมวดวิชาหลัก จำนวน ๘ วิชา จำนวน ๔๓ ชั่วโมง (ทฤษฎี ๒๕ ชั่วโมง ปฏิบัติ ๑๘ ชั่วโมง) ประกอบด้วย

หมวดวิชา	เวลา(ชั่วโมง)	
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑. การสาธารณสุขมูลฐาน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และระบบสุขภาพภาคประชาชน	๓	-
๒. บทบาท หน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสจร.) และกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๓	-
๓. สุขภาพดี มีสุข	๓	๓
๔. การสุขาภิบาลและการอนามัยสิ่งแวดล้อม	๒	๑
๕. การให้บริการสาธารณสุขที่จำเป็น - การปฐมพยาบาลเบื้องต้น - การคัดกรองผู้ป่วยฉุกเฉินทางการแพทย์เบื้องต้น - การเฝ้าระวัง ส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรคในเรือนจำ - การดูแลผู้มีปัญหาสุขภาพจิต/จิตเวช และผู้ที่ใช้สารเสพติด	๖	๖
๖. การสื่อสารและการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพ	๓	๓
๗. การบริหารจัดการ	๑	๑
๘. การเฝ้าระวัง ควบคุม สนับสนุนการรักษา การป้องกันโรคติดต่อ และปัญหาสุขภาพ ตามบริบทของเรือนจำ	๔	๔

วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้

วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับ อสรจ. โดยการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

เนื้อหาในแต่ละหมวดวิชา ดังต่อไปนี้

หมวดวิชาหลัก

๑. ชื่อวิชา การสาธารณสุขมูลฐาน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และระบบสุขภาพภาคประชาชน

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังการอบรม อสรจ. สามารถ

๑) อธิบายแนวคิด หลักการ องค์ประกอบการสาธารณสุขมูลฐาน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการดำเนินงานระบบสุขภาพภาคประชาชน การเชื่อมต่อระบบบริการสุขภาพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

๒) ตระหนักถึงความสำคัญของการสาธารณสุขมูลฐาน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการดำเนินงานระบบสุขภาพภาคประชาชน และระบบบริการสุขภาพของรัฐ

มาตรฐานรายวิชา

อสรจ. เข้าใจแนวคิด หลักการ องค์ประกอบการสาธารณสุขมูลฐาน การดำเนินงานระบบสุขภาพภาคประชาชนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเชื่อมต่อระบบบริการสุขภาพ และระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับความหมาย แนวคิดและปรัชญาหลักการการสาธารณสุขมูลฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและระบบสุขภาพภาคประชาชนการเชื่อมต่อและการใช้สถานบริการสุขภาพของรัฐ และระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

๒. ชื่อวิชา บทบาท หน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ(อสจร.)และ กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังการอบรม อสรจ. สามารถ

๑. อธิบายความหมาย ความสำคัญ และบทบาทของการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) ได้

๒. ตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีในบทบาทของการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.)

๓. อธิบายสาระสำคัญของกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ อสรจ.ได้

๔. อธิบายขอบเขตของกฎหมายซึ่งอนุญาตให้ อสม.ทำการประกอบวิชาชีพเวชกรรมและใช้ยาได้ภายใต้การควบคุมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

มาตรฐานรายวิชา

อสรจ.เข้าใจกระบวนการได้มา ความหมาย ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของตนเองตามขอบเขตการสร้างขวัญกำลังใจอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ(อสรจ.) และการพัฒนาศักยภาพตลอดจนสาระสำคัญของกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องได้

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการได้มาและการพ้นสภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) บทบาทหน้าที่ของ อสรจ. การสร้างขวัญและกำลังใจของ อสรจ. และกระบวนการพัฒนา อสรจ.ในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุข คุณค่าและศักดิ์ศรีในบทบาทการเป็น อสรจ. ตลอดจนสาระสำคัญของระเบียบกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๒๙ ซึ่งอนุญาตให้ อสม.ทำการประกอบวิชาชีพเวชกรรม และใช้ยาได้ภายใต้การควบคุมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

๓. ชื่อวิชา สุขภาพดี มีสุข

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังการอบรม อสรจ. สามารถ

๑. อธิบายปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีสุขภาพดีได้

๒. ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำในแต่ละเรือนจำ

๓. ให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพตนเองแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำได้เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

๔. สามารถจัดกิจกรรมดูแลและส่งเสริมสุขภาพ(๓ อ ๒ ส ตามบริบทเรือนจำ)ร่วมกับเจ้าหน้าที่ได้

มาตรฐานรายวิชา

อสรจ.เข้าใจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ การเฝ้าระวังทางสุขภาพในเรือนจำ การป้องกัน และควบคุมโรค เหตุปัจจัย และบทบาทของ อสรจ.ในการเฝ้าระวังทางสุขภาพและการควบคุมป้องกันโรค

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ การเฝ้าระวังทางสุขภาพในเรือนจำ การป้องกัน และบทบาทของ อสรจ.ในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (๓อ ๒ส)

๔. ชื่อวิชาการสุขาภิบาล และการอนามัยสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังการอบรม อสรจ. สามารถ

๑) อธิบายความหมาย หลักการ เรื่องการสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมได้

๒) อธิบายแนวทางการดำเนินงานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมในบริบทเรือนจำได้

๓) ให้ข้อเสนอแนะและชักชวนให้สมาชิกผู้ต้องขังในเรือนจำ(เรือนนอน)ร่วมกันจัดกิจกรรมด้านสุขาภิบาลและการอนามัยสิ่งแวดล้อมในบริบทเรือนจำได้

มาตรฐานรายวิชา

อสรจ.เข้าใจความหมาย หลักการสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น ปัญหาที่เกิดจากการสุขาภิบาลและผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม การเชื่อมโยงความสัมพันธ์และประโยชน์ของการจัดการสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม (ที่อยู่อาศัย ส้วม น้ำ ความสะอาด) หรือสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ การดูแลสุขลักษณะของตนเอง และสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับความหมาย หลักการสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น ปัญหาที่เกิดจากการสุขาภิบาลและผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม การเชื่อมโยงความสัมพันธ์และประโยชน์ของการจัดการสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม (ที่อยู่อาศัย ส้วม น้ำ ความสะอาด) หรือสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ การดูแลสุขลักษณะของตนเอง และสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันการเกิดโรคในเรือนจำ

๕. ชื่อวิชา การให้บริการสาธารณสุขที่จำเป็น

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังการอบรม อสรจ. สามารถ

๑) อธิบาย เรื่อง การรักษาพยาบาลเบื้องต้นการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การตรวจวัดสัญญาณชีพผู้ป่วยเบื้องต้น การใช้ยาสามัญประจำบ้าน การใช้ยาตามการรักษาของแพทย์ และการใช้สมุนไพรได้

๒) ตระหนักถึงอันตรายเมื่อกระทำต่อร่างกายมนุษย์ ในการให้บริการสาธารณสุขที่จำเป็น สามารถคัดกรองผู้ป่วยฉุกเฉินทางการแพทย์ และสามารถช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานได้

๓) สามารถคัดกรอง ดูแลผู้มีปัญหาสุขภาพจิต/จิตเวชและผู้ที่ใช้สารเสพติดได้

๔) สามารถบอกโรคที่เป็นปัญหาสำคัญของผู้ต้องขังในเรือนจำได้ เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูงโรคเอดส์ โรควัณโรค โรคระบบทางเดินหายใจ โรคระบบทางเดินอาหาร ปัญหาทันตกรรม และโรคผิวหนัง และสามารถเฝ้าระวัง ดูแลสุขภาพ และควบคุมป้องกันโรคเบื้องต้นในบริบทเรือนจำได้

มาตรฐานรายวิชา

อสรจ. เข้าใจเรื่องโรคที่เป็นปัญหาสำคัญของผู้ต้องขังในเรือนจำ การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การตรวจวัดสัญญาณชีพผู้ป่วยเบื้องต้น การใช้ยาสามัญประจำบ้าน การใช้ยาตามการรักษาของแพทย์ และการใช้สมุนไพรได้ ตลอดจนการเฝ้าระวัง ดูแลสุขภาพ ควบคุม ป้องกันโรคเบื้องต้นในเรือนจำ รวมถึงผู้มีปัญหาสุขภาพจิต/จิตเวชและผู้ที่ใช้สารเสพติด

คำอธิบายรายวิชา

๑. ศึกษาเกี่ยวกับโรคที่เป็นปัญหาสำคัญในเรือนจำเพื่อเฝ้าระวัง คัดกรอง รักษาเบื้องต้น และการให้คำแนะนำแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำให้สามารถดูแลสุขภาพตนเองในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคที่สำคัญดังกล่าว

๒. ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อนการส่งต่อ การตรวจวัดสัญญาณชีพเบื้องต้น

๓. ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการคัดกรองโรค การประเมินอาการเบื้องต้น การเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันโรคที่เป็นปัญหาสำคัญในเรือนจำ รวมทั้งการใช้ยาอย่างถูกวิธี

๔. ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการคัดกรอง และดูแลผู้มีปัญหาสุขภาพจิต/จิตเวชและผู้ที่ใช้สารเสพติด

๖. ชื่อวิชา การสื่อสาร และการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังการอบรม อสรจ. สามารถ

๑. อธิบายแนวคิดและองค์ประกอบของการสื่อสารได้

๒. อธิบายความสำคัญของกระบวนการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพได้

๓. สามารถอธิบายแนวคิดการผลิตและใช้สื่อสุขภาพอย่างเหมาะสม

๔. อธิบายแนวคิดและหลักการการรู้เท่าทันสื่อได้

มาตรฐานรายวิชา

อสรจ.เข้าใจเรื่องแนวคิดและองค์ประกอบของการสื่อสาร ความสำคัญของกระบวนการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพ แนวคิดการผลิตสื่อและใช้สื่อสุขภาพอย่างเหมาะสม หลักการวิเคราะห์และเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม การเลือกสื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมาย การใช้สื่อประเมินพฤติกรรมเสี่ยง แนวคิดหลักการรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันสื่อกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และการเฝ้าระวังสื่อด้านสุขภาพ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและองค์ประกอบของการสื่อสาร ความสำคัญของกระบวนการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพ แนวคิดการผลิตสื่อและใช้สื่อสุขภาพอย่างเหมาะสม หลักการวิเคราะห์และเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม การเลือกสื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมาย การใช้สื่อประเมินพฤติกรรมเสี่ยง และแนวคิดหลักการรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันสื่อกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และการเฝ้าระวังสื่อด้านสุขภาพ

๗. วิชา การบริหารจัดการ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังการอบรม อสรจ. สามารถ

๑) อธิบายความหมายของสุขภาพ และการจัดการสุขภาพชุมชนโดยชุมชนในบริบทเรือนจำ

๒) อธิบายเรื่องการทำงานเป็นทีม และแนวทางในการจัดการสุขภาพชุมชนในเรือนจำได้

๓) ตระหนักถึงคุณค่าของการทำงานเป็นทีม และการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนจัดการสุขภาพ (ในบริบทเรือนจำ)

๔) อธิบายและนำแนวทางในการพัฒนาและจัดการให้เกิดเป็นชุมชนจัดการสุขภาพ (ในบริบทเรือนจำ) ได้

มาตรฐานรายวิชา

อสรจ. เข้าใจความหมายเรื่องสุขภาพ (สุขภาพ คืออะไร สุขภาพเป็นของใคร) และการบริการจัดการสุขภาพชุมชน ชุมชนเป็นเจ้าของ ชุมชนต้องดูแลกันเอง ข้อดีและประโยชน์ของการดูแลสุขภาพโดยชุมชนเพื่อชุมชน การทำงานเป็นทีม การแบ่งกลุ่มผู้ต้องขังในการดูแลรับผิดชอบ และการส่งต่อผู้ป่วย

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับความหมายและความเข้าใจเรื่องสุขภาพ (สุขภาพ คืออะไร สุขภาพเป็นของใคร) สุขภาพของชุมชน ชุมชนเป็นเจ้าของชุมชนต้องดูแลกันเอง ข้อดีและประโยชน์ของการดูแลสุขภาพโดยชุมชน เพื่อชุมชน การแบ่งกลุ่มผู้ต้องขังในการดูแลรับผิดชอบ ความจำเป็นของการทำงานเป็นทีม ประโยชน์ของการทำงานเป็นทีม และการส่งต่อผู้ป่วย

๘. ชื่อวิชา การเฝ้าระวัง ควบคุม สนับสนุนการรักษา การป้องกันโรคติดต่อและปัญหาสาธารณสุขตามบริบทเรือนจำ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังการอบรม อสรจ. สามารถ

๑) อธิบายวงจรการระบาดของโรคติดต่อที่เป็นปัญหาในเรือนจำได้

๒) แนะนำการป้องกันโรค/ปัญหาสาธารณสุขของเรือนจำแก่ผู้ต้องขังได้ หรือสนับสนุนการรักษาโรคได้

๓) ประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค/ปัญหาสาธารณสุขได้

มาตรฐานรายวิชา

อสรจ. เข้าใจวงจรการระบาดของโรคติดต่อที่เป็นปัญหาในเรือนจำ การประเมินพฤติกรรมเสี่ยง แนวทางการเฝ้าระวัง ดูแลสุขภาพ และป้องกันโรคติดต่อ/ปัญหาสาธารณสุขของเรือนจำ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับวงจรการระบาดของโรคเอดส์ วัณโรค โรคไข้หวัดใหญ่ ไข้เลือดออก หรือโรคและปัญหาอื่นๆที่เป็นปัญหาสาธารณสุขของเรือนจำ การประเมินพฤติกรรมเสี่ยง และแนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกันโรคติดต่อ/ปัญหาสาธารณสุขที่เป็นปัญหาสำคัญของเรือนจำ

ตัวอย่างแผนการสอน/การจัดการเรียนรู้

๑. แผนการสอน เรื่อง การสาธารณสุขมูลฐาน ระบบสุขภาพภาคประชาชน และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	ระยะเวลา	สื่อ ประกอบการ เรียนการสอน	การประเมิน	
					วิธีการประเมิน	เกณฑ์การ ประเมิน
ภายหลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับสามารถ ๑. อธิบายแนวคิดการสาธารณสุขมูลฐานได้ ๒. อธิบายองค์ประกอบการสาธารณสุขมูลฐานได้ ๓. อธิบายแนวคิดระบบสุขภาพภาคประชาชนได้ ๔. อธิบายความหมายระบบสุขภาพภาคประชาชนได้ ๕. อธิบายหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ ๖. อธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงได้	๑. แนวคิดการสาธารณสุขมูลฐาน ๒. องค์ประกอบการสาธารณสุขมูลฐาน ๓. แนวคิดระบบสุขภาพภาคประชาชน ๔. ความหมายระบบสุขภาพภาคประชาชน ๕. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๖. ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง	- วิทยากรเปิดประเด็นพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐานไทย สู่ระบบสุขภาพภาคประชาชน ๔.๐ และความเชื่อมโยงการดำเนินงานกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็น - วิทยากรบรรยาย/อภิปราย/ แลกเปลี่ยนในประเด็น ๑. แนวคิดการสาธารณสุขมูลฐาน ๒. องค์ประกอบการสาธารณสุขมูลฐาน ๓.แนวคิดระบบสุขภาพภาคประชาชน ๔.ความหมายระบบสุขภาพภาคประชาชน ๕.หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๖.ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง - วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถาม แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และสรุปสาระสำคัญ	๓ ชั่วโมง	๑. คู่มือ เอกสาร ๒. Power point ๓. VDO ๔. บุคคลต้นแบบความพอเพียง	- แบบทดสอบก่อน-หลังการอบรม - การสังเกต	

๒. แผนการสอน เรื่อง บทบาท หน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขในเรือนจำ(อสรจ.) กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม การเรียนการสอน	ระยะ เวลา	สื่อ ประกอบการ เรียนการสอน	การประเมินผล	
					วิธีการประเมิน	เกณฑ์ การประเมิน
ภายหลังการอบรม อสรจ. สามารถ ดังนี้ ๑. อธิบายกระบวนการได้มา บทบาทหน้าที่ สิทธิ สวัสดิการและการสร้างขวัญกำลังใจในการเป็น อสรจ. ๒. ตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีในบทบาทการเป็น อสรจ. ๓. อธิบายสิทธิต่างๆที่สำคัญสำหรับประชาชนได้ ตระหนักถึงขอบเขตของกฎหมายซึ่งอนุญาตให้ อสม. ทำการประกอบวิชาชีพเวชกรรมและใช้ยาได้ภายใต้การควบคุมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบโรคศิลปะ	**๑.** กระบวนการ ได้มา บทบาท หน้าที่ สิทธิ สวัสดิการและการสร้างขวัญกำลังใจอาสาสมัครสาธารณสุขในเรือนจำ (อสรจ.) (อาสาสมัครสาธารณสุขอื่น ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ภายใต้ระเบียบ ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๔) **๒.** บทบาทหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขในเรือนจำ (อสรจ.) **๓. กฎหมายพื้นฐานทั่วไป** ๓.๑ สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ๓.๒ สิทธิผู้ป่วย ๓.๓ สิทธิบัตรทอง ๓.๔ สิทธิการรักษาพยาบาลผู้ต้องขัง **๔. การอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรมภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด/ขอบเขตกฎหมายกำหนด** ๔.๑ หลักการ การควบคุม การประกอบโรคศิลปะ หรือวิชาชีพเวชกรรม ตามที่กฎหมายกำหนด ๔.๒ หลักเกณฑ์ วิธีการหรือเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด	- บรรยาย อธิบาย และซักถาม - ดูวีดีทัศน์เรื่อง (เป็นวีดีทัศน์ที่เกี่ยวกับงาน อสม. หรืออาสาสมัครอื่นก็ได้) - สรุปบทเรียนบทบาท อสรจ. - วิทยากรสรุป/เติมเต็ม	๓ ชั่วโมง	- Power point/ - เอกสารประกอบคำบรรยาย - วีดีทัศน์	- สังเกตพฤติกรรมความสนใจ - การซักถาม	- สามารถตอบคำถาม/อธิบายได้ถูกต้องมากกว่าหรือเท่ากับ ๘๐%

๓. แผนการสอน เรื่อง สุขภาพดีมีสุข

๓.๑. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม การเรียนการสอน	ระยะเวลา	สื่อประกอบการเรียนการสอน	การประเมินผล	
					วิธีการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
๑. อธิบายสถานการณ์แนวโน้มสุขภาพของคนไทยได้ ๒. อธิบายปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพได้ ๓. อธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสุขภาพได้	๑. สถานการณ์/แนวโน้มเกี่ยวกับสุขภาพของคนไทย ๒. แนวคิดและความหมายของคำว่า “สุขภาพ” ๓. ความหมายของคำว่า “การส่งเสริมสุขภาพ” ๔. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ - กรรมพันธุ์ (๕ %) - สิ่งแวดล้อม (๒๘ %) - พฤติกรรม (๕๘ %) ๕. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสุขภาพ - ความสงบสุข - ความเป็นธรรมในสังคม - การศึกษา - การมีรายได้ - การประกอบอาชีพ - ที่อยู่อาศัย - สิ่งแวดล้อม	นำเข้าสู่บทเรียน ๑. ให้ผู้เข้าอบรมเล่าให้ฟังถึง คำว่า สุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพ ตามความเข้าใจของตนเอง (สุ่มถาม ๓-๕ คน) ๒. ให้ผู้เข้าอบรมเล่าให้ฟังว่าเมื่อพูดถึงสุขภาพเขานึกถึงอะไรบ้าง ๓. ผู้สอนสรุปประเด็นในสิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมเล่าให้ฟัง ๔. ผู้สอนบรรยายสถานการณ์แนวโน้มเกี่ยวกับสุขภาพของคนไทยและความหมายของสุขภาพกับการส่งเสริมสุขภาพ ๕. ผู้สอนอธิบายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ๖. ผู้สอนอธิบายความเชื่อมโยงของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสุขภาพ ๗. แจกใบความรู้และใบงาน โดยให้ผู้เรียน ศึกษาและทำตามขั้นตอน/ใบความรู้ แบ่งกลุ่มศึกษาและจับประเด็นนำเสนอและผู้สอนเติมส่วนขาด ๘. สรุปภาพรวมร่วมกัน และวิทยากรเติมในส่วนขาดในทันที ๙. วิทยากรสรุปให้เห็นความเชื่อมโยง	๔ ชั่วโมง	- เอกสารประกอบการบรรยาย - ภาพกราฟแสดงสัดส่วนของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ - ใบความรู้	- การมีส่วนร่วมในการพูดคุยตามประเด็น - การทดสอบโดยสุ่มถามอธิบายให้เพื่อนฟัง - การประเมินผลงาน โดยการนำเสนอ - ทำแบบทดสอบให้เขียน/อธิบายโดยกลุ่มช่วยกันคิดและตอบคำถาม กลุ่มละประมาณ ๓ คน	

๓.๒. การส่งเสริมสุขภาพและการเฝ้าระวังสุขภาพในชุมชน (ตามบริบทของเรือนจำ)

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	ระยะเวลา	สื่อประกอบการเรียนการสอน	การประเมินผล	
					วิธีการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
๑. อธิบายแนวคิดและความสำคัญของการเฝ้าระวังสุขภาพในชุมชนได้ ๒. วางแนวทาง ระบบการเฝ้าระวังสุขภาพในชุมชนได้ ตัวกำหนดสุขภาพได้ ๓. จัดกิจกรรมดูแลและส่งเสริมสุขภาพตามกลุ่มอายุของประชาชนและบริบทในเรือนจำได้	๑. แนวคิดและความสำคัญของการเฝ้าระวังสุขภาพในชุมชน ๒. แนวทางการเฝ้าระวังทางสุขภาพในชุมชน - การสังเกตและการแสวงหาแหล่งข้อมูลข่าวสารทางสุขภาพ - การติดตามสถานการณ์/เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ (โรคติดต่อ/โรคไม่ติดต่อ โรคจากการประกอบอาชีพ/โรคที่เกิดจากพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม - การจัดการข้อมูลข่าวสาร (วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอ) และวิธีการส่งสัญญาณเตือนภัยแก่เพื่อนบ้านในการควบคุมป้องกัน - การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการสนับสนุนในการควบคุม ป้องกัน (กรณีรุนแรงร้ายแรง หรือส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนในวงกว้าง) - สิ่งที่จำเป็นต้องมีจิตสำนึก บุคลิกภาพทักษะ (ใฝ่รู้ ไม่ดูดาย กระจายข่าวสาร	๑. แบ่งกลุ่มระดมความคิด (ขนาดตามความเหมาะสม) เรื่องสิ่งที่ผิดปกติต่อสุขภาพ วิถีชีวิต และการปฏิบัติของคนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสุขภาพ สรุปแนวคิดและความสำคัญของการเฝ้าระวัง ๒. แจกใบงาน/ใบความรู้ (สถานการณ์ที่เกิดโรคติดต่อ/โรคจากพฤติกรรม/โรคจากการประกอบอาชีพ สุขภาพจิต โภชนาการ สุขาภิบาลน้ำสะอาด อนามัยสิ่งแวดล้อม) VDO ก่อนเข้ากลุ่ม และผู้สอนห้ามอธิบายต้องไม่ยาว ให้เขียนเป็นข้อๆ เป็นตัวเลขลำดับในทุกแผนการสอน ๓. ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันวิเคราะห์เพื่อระบุแหล่งข้อมูล วิธีการติดตามสถานการณ์และการจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อเตือนภัยในชุมชน ๔. นำเสนอผลการประชุมกลุ่ม ๕. นำเสนอแนวทางการเฝ้าระวังทางสุขภาพในชุมชน ๖. วิทยากรสรุปและนำเสนอแนวคิดและความสำคัญของการเฝ้าระวังทางสุขภาพชุมชน	๔ ชั่วโมง	- สื่อ VDO (ต้นเหตุที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น สถานการณ์จริงที่เกิดปัญหาสุขภาพทั้งโรคติดต่อ โรคไม่ติดต่อ โรคที่เกิดจากพฤติกรรม โรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ) - เอกสารประกอบการสอน	- การมีส่วนร่วมในการพูดคุยตามประเด็น - การประเมินผลงาน โดยกำหนดสถานการณ์สมมติให้ทดลอง - การสังเกต โดยกำหนดประเด็นในการสังเกต เช่น การวางแผน การทำงานเป็นทีม - ประเมินภาพรวม	- สามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง - ปฏิบัติงานตามใบงานได้ถูกต้อง - การมีส่วนร่วมในกลุ่ม

	๓. ความรู้เกี่ยวกับเหตุปัจจัยในการส่งเสริมสุขภาพ และบทบาท อสม./อสรจ.โดยมีเนื้อหาหลัก ๖ ด้าน คือ อาหาร อารมณ์ รวมจิตวิญญาณ อากาศ อนามัย และ อสม. และ อสรจ. มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมดูแลและส่งเสริมสุขภาพตามบริบททางสังคมในชุมชน ตลอดจนร่วมกันวางแนวทางและหรือระบบการเฝ้าระวังสุขภาพในชุมชน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ - สุขภาพจิตชุมชน การสุขาภิบาลน้ำสะอาด อนามัยสิ่งแวดล้อม โภชนาการ อนามัยแม่และเด็ก เอดส์ในชุมชน ทันตสุขภาพการคุ้มครองผู้บริโภค อุบัติเหตุ อุบัติภัยและโรคไม่ติดต่อ	๗. แลกเปลี่ยนแนวทางและหลักการเฝ้าระวังทางสุขภาพ ระหว่างผู้เข้าอบรมและวิทยากร(ตามหลักวิชาการสถานการณ์จริงและข้อจำกัดของชุมชนตามบริบทเรือนจำ)				

๔. แผนการสอน เรื่อง สุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมการ เรียนการสอน	ระยะ เวลา	สื่อประกอบการ เรียนการสอน	การประเมินผล	
					วิธีการ ประเมิน	เกณฑ์การ ประเมิน
๑) อธิบายเรื่องสุขาภิบาลและการอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ ๒) อธิบายแนวทางการดำเนินงานสุขาภิบาลและการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชนเรือนจำได้ ๓) ให้ข้อเสนอแนะและชักชวนให้ผู้ต้องขัง และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันจัดกิจกรรมด้านสุขาภิบาลและการอนามัยสิ่งแวดล้อมได้	๑. ความหมายและความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมกับสุขาภิบาล ๒. ประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและการจัดการสุขาภิบาลน้ำสะอาด ๓. วิธีการ แนวทางการดำเนินงานสุขาภิบาลและการอนามัยสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อม	๑. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียน ด้วยสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน สังคม ทั้งสังคมทั่วไป และบริบทเรือนจำ ๒. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นหลายกลุ่ม และให้ผู้เรียนระดมความคิดร่วมกัน ในเรื่องสุขาภิบาลและการอนามัยสิ่งแวดล้อม ๓. วิทยากรแจกใบงาน (ปัญหาที่เกิดจากการสุขาภิบาลและผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม) ให้ใช้กรณีบริบทแต่ละเรือนจำเป็นหลัก ๔. ผู้เข้าอบรมอภิปรายและวิเคราะห์ผลกระทบต่อการดำรงชีวิตที่เกิดจากปัญหาการสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวิธีการ แนวทางการดำเนินงานด้านสุขาภิบาล และการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ๕. ผู้เรียนนำเสนอผลการประชุมกลุ่ม วิทยากรสรุปและนำเสนอวิธีการตามหลักวิชาการและแนวทางการดำเนินงานของประชาชน/ผู้ต้องขัง		- Power Point (สรุปเนื้อหาสำคัญ) - ใบงาน - กระดาษปรู๊ฟ - ปากกาเคมี	- การซักถาม - การฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนได้ถูกต้องตามใบงาน - การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	- ตอบข้อซักถามได้ถูกต้อง มากกว่าหรือเท่ากับ ๘๐ % - การฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนได้ถูกต้องตามใบงาน - การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/พฤติกรรมกลุ่ม

๕. แผนการสอน เรื่อง การให้บริการสาธารณสุขที่จำเป็น

๕.๑ แผนการสอน เรื่อง การคัดกรองผู้ป่วยฉุกเฉินทางการแพทย์เบื้องต้น และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	ระยะเวลา	สื่อประกอบการเรียนการสอน	การประเมินผล	
					วิธีการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
๑) เข้าใจ และสามารถอธิบายอาการผู้ป่วยฉุกเฉินที่เกิดขึ้นบ่อยในเรือนจำได้ ๒) สามารถคัดกรองและปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อนการส่งต่อได้อย่างถูกวิธี	ภาวะฉุกเฉินที่พบบ่อยในเรือนจำ ๑. ภาวะฉุกเฉินของระบบหายใจ เช่น เจ็บหน้าอกจากโรคหัวใจภาวะหยุดหายใจ หอบหืด หายใจหอบเหนื่อย ๒.ภาวะฉุกเฉินของระบบประสาท เช่น แขนขาอ่อนแรง ปากเบี้ยว ๓. เจ็บครรภ์คลอด ๔. อุบัติเหตุ เช่น - ข้อเคล็ด ข้อหลุด ข้อเคลื่อน - ทะเลาะวิวาท - อุบัติเหตุจากการทำงาน เช่น น้ำร้อนลวก - การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยประเภทต่างๆ ๕. ภาวะหมดสติ เช่น เป็นลม ล้มศีรษะกระแทก ๖. ภาวะลมชัก ชักเกร็ง(ที่มักเกิดขึ้นขณะที่ผู้ต้องขังอยู่ในห้องพัก) ๗. ปวดท้องเฉียบพลัน เช่น ไส้ติ่งอักเสบ	- บรรยายหรือบรรยายแบบสื่อสองทางประกอบสื่อ เช่น คลิปวีดีโอ หรือ Power point - ยกกรณีศึกษา - การอภิปรายกลุ่มย่อยจากกรณีศึกษา/ประสบการณ์ - ฝึกปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	๔ ชั่วโมง	- ไฟล์นำเสนอ - แผ่นภาพพลิก - แผ่นพับ - อุปกรณ์ที่จำเป็น เบื้องต้นประกอบการฝึกปฏิบัติ เช่น ผ้าพันแผล ยาสามัญประจำบ้าน เป็นต้น	- การทดสอบโดยการใช้แบบทดสอบ - การทดสอบโดยการถาม-ตอบ - การสังเกตโดยใช้แบบสังเกตความสนใจ	- สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าหรือเท่ากับ ๘๐ % - สามารถปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ (ตามสถานการณ์สมมติในการทดลองฝึกปฏิบัติ)

๕.๒ แผนการสอน เรื่อง การเฝ้าระวังและป้องกันโรคที่สำคัญในเรือนจำ

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม การเรียนการสอน	ระยะเวลา	สื่อประกอบ การเรียนการสอน	การประเมินผล	
					วิธีการ ประเมิน	เกณฑ์ การประเมิน
๑) เข้าใจ และสามารถอธิบายอาการของโรค วิธีการติดต่อ พาหะนำโรค และการป้องกันการติดต่อได้ ๒) สามารถถ่ายทอดความรู้สู่เพื่อนได้ในประเด็นสำคัญอย่างครบถ้วนและถูกต้อง	โรคติดต่อที่พบบ่อยในเรือนจำ ๑. วัณโรค ๒. โรคเอดส์ ๓. โรคไข้หวัดใหญ่ ๔. โรคอุจจาระร่วง ๕. โรคที่มีสาเหตุจากยุงเป็นพาหะ ๖. โรคหิด ๗. โรคตาแดง	- บรรยายหรือบรรยายแบบสื่อสองทางประกอบสื่อ เช่น คลิปวีดีโอ หรือ Power point - ยกกรณีศึกษา - การอภิปรายกลุ่มย่อยจากกรณีศึกษา/ประสบการณ์	๒ ชั่วโมง	- ไฟล์นำเสนอ - แผ่นภาพพลิก - แผ่นพับ	- การทดสอบโดยการใช้แบบทดสอบ - ด้วยการถาม-ตอบ - การสังเกตโดยใช้แบบสังเกตความสนใจ	- สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าหรือเท่ากับ ๘๐ %

๕.๓ แผนการสอน เรื่อง การดูแลผู้มีปัญหาสุขภาพจิต/จิตเวช และผู้ใช้สารเสพติด

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม การเรียนการสอน	ระยะเวลา	สื่อประกอบ การเรียนการสอน	การประเมินผล	
					วิธีการ ประเมิน	เกณฑ์ การประเมิน
๑. เพื่อให้เข้าใจและสามารถคัดกรองผู้ต้องขังป่วยโรคทางจิตเวชที่สำคัญ เช่น โรคซึมเศร้า โรคจิต ความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย โรคติดสุราแลภาวะเพ้อจากการถอนสุราได้อย่างถูกต้อง ๒. สามารถคัดกรองผู้ต้องขังที่ใช้สารเสพติดได้อย่างถูกต้อง ๓. รู้จักสังเกตอาการทางจิตเวชที่สำคัญ และสามารถให้การช่วยเหลือและเฝ้าระวังไม่ให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วยและผู้ต้องขังอื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ๔. สามารถสังเกตสัญญาณเตือนของภาวะจิตเวชฉุกเฉิน และสามารถจำกัดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงของผู้ต้องขังที่มีภาวะจิตเวชฉุกเฉินได้อย่างถูกต้องปลอดภัย	๑.โรคจิตเวชที่สำคัญ ลักษณะอาการ อาการแสดง การดำเนินโรคผลกระทบของความเจ็บป่วย และทัศนคติที่ถูกต้องต่อผู้ต้องขังป่วยโรคทางจิตเวช ๒. การใช้แบบคัดกรอง การให้คะแนนและการจำแนกระดับความรุนแรงเบื้องต้นของโรคซึมเศร้า โรคจิต ความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย และภาวะเพ้อจากการถอนสุรา ๓. การใช้แบบคัดกรองและส่งต่อผู้ป่วยที่ใช้ยาและสารเสพติดเพื่อรับการบำบัดรักษา กระทรวงสาธารณสุข (บคก.กสธ.) V.๒ การให้คะแนน และการจำแนกเป็นระดับ ผู้ใช้ ผู้เสพ และผู้ติด ๔. การดูแลและให้การช่วยเหลือเบื้องต้นสำหรับผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต และผู้ป่วยโรคทางจิตเวชที่สำคัญ เช่น โรคซึมเศร้า โรคจิต ความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย โรคติดสุราและภาวะเพ้อจากการถอนสุรา	๑. การบรรยายแบบสื่อสารสองทางประกอบสื่อ เช่น คลิปวีดีโอ Power point ๒. การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติการใช้แบบคัดกรองต่างๆ ๓. การอภิปรายกลุ่มย่อยจากกรณีศึกษา/ประสบการณ์ และสรุปสาระสำคัญและความคิดรวบยอดในกลุ่มใหญ่ ๔. การสาธิต/การฝึกปฏิบัติการจำกัดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงอย่างปลอดภัย	๒ ชั่วโมง	๑. แบบคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต ได้แก่ แบบคัดกรอง/ประเมินโรคซึมเศร้า และแบบประเมินการฆ่าตัวตาย (๒Q, ๙Q ,๘Q) แบบคัดกรองโรคจิต แบบประเมินภาวะสุขภาพจิตสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำไทย (PMHQ-Thai) และแบบประเมินความรุนแรงอาการถอนพิษสุรา ๒. แบบคัดกรองและส่งต่อผู้ป่วยที่ใช้ยาและสารเสพติดเพื่อรับการบำบัดรักษา	๑. การทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ (Pre-test / Post-test) ๒. การสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ๓.การเข้าใจความสนใจและความถูกต้องของการฝึกปฏิบัติ	- สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าหรือเท่ากับ ๘๐ %

	๕. การสังเกตสัญญาณเตือนของภาวะจิตเวชฉุกเฉิน และการจำกัดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงของผู้ต้องขังที่มีภาวะจิตเวชฉุกเฉินได้อย่างถูกต้องปลอดภัย รวมถึงการให้การดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมรุนแรง เช่น การพยายามทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น			กระทรวงสาธารณสุข (บคก.กสธ.) V.๒ ๓. สื่อการสอนความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้มีปัญหาสุขภาพจิต/จิตเวชและผู้ที่ใช้สารเสพติด ๔. กระดาษ Flip chart ๕. ปากกา ดินสอ กระดาษ		

๖. แผนการสอน เรื่อง การสื่อสารและการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพสุขภาพ

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม การเรียนการสอน	เวลา	สื่อประกอบ การเรียนการสอน	การประเมินผล	
					วิธีการประเมิน	เกณฑ์ การประเมิน
อธิบายแนวคิด และองค์ประกอบของการสื่อสารได้	๑. แนวคิดและองค์ประกอบของการสื่อสาร ๒. การสื่อสารสุขภาพเป็นกระบวนการที่ส่งผลโดยตรงต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคมโดยรวม ๓. การสื่อสาร เป็นเครื่องมือ/กลไก ที่ช่วยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ	- วิทยากรยกกรณีตัวอย่างรายการ "นายกพบประชาชน" แล้วเชิญให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมอภิปรายว่า รายการดังกล่าวมีใคร พูดอะไร ใช้ช่องทางหรือสื่ออะไร ต้องการให้ใครฟัง หวังผลอย่างไร - เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนจึงมาสรุปเข้าแนวคิดและองค์ประกอบของการสื่อสาร	๓๐ นาที	- เอกสารความรู้แนวคิดและองค์ประกอบของการสื่อสาร - วิดีโอรายการโทรทัศน์ (๒-๕ นาที)	-การสังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอบรม - ทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม	- ความถี่ของการมีส่วนร่วม - ถูกต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
อธิบายความสำคัญของกระบวนการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพ	๑. การสื่อสารสุขภาพเป็นกระบวนการที่ส่งผลโดยตรงต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคมโดยรวม ๒. การสื่อสาร เป็นเครื่องมือ/กลไก ที่ช่วยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ	- แบ่งกลุ่มผู้เรียนตามความเหมาะสม - มอบงานให้แต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ในประเด็น *"เราจะมีวิธีการอย่างไรในการทำให้คนมีความรู้และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ"* – นำเสนอทีละกลุ่ม (โดยให้นำเสนอเฉพาะข้อมูลที่แตกต่างกัน) - นำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกัน - วิทยากรสรุป และอธิบายความสำคัญของการสื่อสารโดยอ้างอิงข้อมูลจากการนำเสนอของกลุ่ม	๓๐ นาที	- เอกสารความรู้การสื่อสารเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ - กระดาษฟลิบชาร์ด	- การสังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอบรม - ทดสอบความรู้ก่อน และหลังการอบรม	- ความถี่ของการมส่วนร่วม - ถูกต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

สามารถอธิบายแนวคิดการผลิตและใช้สื่อสุขภาพอย่างเหมาะสม	หลักการพิจารณาเลือกใช้สื่อ - แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตสื่อ - หลักการวิเคราะห์และเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม - การเลือกสื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมาย - การใช้สื่อประเมินพฤติกรรมเสี่ยง	- เมื่อสมาชิกและกลุ่มครบถ้วน วิทยากรนำเข้าสู่กระบวนการ โดย กำหนดให้แต่ละกลุ่มดำเนินการดังนี้ (เวลา ๓๐ นาที) ๑.ให้วิเคราะห์ประเด็นปัญหาสุขภาพและพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพของคนในชุมชน ๑ ประเด็นโดยให้ทดลองใช้เครื่องมือประเมินพฤติกรรมเสี่ยงด้วยตนเอง ๓อ.๒ส. ๒. กำหนดกิจกรรมหรือแนวทางในการแก้ปัญหา ๓. กำหนดรูปแบบการสื่อสาร สื่อ ช่องทาง ที่เหมาะสม ๔. ออกแบบสื่อที่จะผลิตเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ๕. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ ๖. ให้สมาชิกร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายการออกแบบกิจกรรมและผลิตสื่อแต่ละกลุ่มว่าเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้อง มีส่วนบกพร่อง และมีข้อดีอย่างไร	๑ ชั่วโมง	- เอกสารความรู้การสร้างสรรค์และการใช้สื่อสุขภาพ - กระดาษฟลิบชาร์ด - ใบงาน	- การสังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอบรม - ทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม	- ความถี่ของการมีส่วนร่วม - ถูกต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

อธิบายแนวคิด และหลักการการรู้เท่าทันสื่อได้	- แนวคิดเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ๑. รู้เท่าทันสื่อ สำคัญอย่างไร ๒.หลักการรู้เท่าทันสื่อ ๓. การรู้เท่าทันสื่อกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ - การเฝ้าระวังสื่อด้านสุขภาพ	- วิทยากรเกริ่นนำ ก่อนตั้งประเด็นคำถามผู้อบรม ๑. ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อใด ๒. ท่านเชื่อถือข้อมูลจากสื่อใด เพราะอะไร - วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมพิจารณาสื่อโฆษณาจากนั้นให้ผู้ร่วมอบรมวิเคราะห์ว่า สื่อโฆษณาดังกล่าวมีปัญหาตรงไหน อย่างไรและเราจะตัดสินใจซื้อและใช้หรือไม่ - วิทยากรเชื่อมโยงจากผลการวิเคราะห์สื่อโฆษณากับแนวคิดเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ คือ ๑. การเข้าถึงสื่อ ๒. การวิเคราะห์สื่อ ๓. การประเมินค่าสื่อ ๔. การสร้างสรรค์ ก่อนเชื่อมโยงเข้าสู่การรู้เท่าทันสื่อกับการเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพ - วิทยากรสรุป	๓๐ นาที	- เอกสารความรู้การรู้เท่าทันสื่อ - วิดีโอโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ/เสริมความงาม หรือโฆษณาทางสื่อออนไลน์ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ - เอกสารความรอบรู้ด้านสุขภาพ - แบบเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านสุขภาพ	- การสังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอบรม - ทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม	- ความถี่ของการมีส่วนร่วม - ถูกต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๗. แผนการสอน เรื่อง การบริหารจัดการ

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรมการ เรียนการสอน	ระยะเวลา	สื่อประกอบการ เรียนการสอน	การประเมินผล	
					วิธีการ ประเมิน	เกณฑ์การ ประเมิน
๑) อธิบายความหมายของสุขภาพ และการจัดการสุขภาพชุมชนโดยชุมชนเพื่อชุมชนได้ ๒) เห็นความสำคัญ และประโยชน์ ตลอดจนหลักการของการทำงานเป็นทีม ๓) ตระหนักถึงคุณค่าของการทำงานเป็นทีม และการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชน (ในบริบทเรือนจำ) จัดการสุขภาพ ๔) อธิบายและสามารถนำแนวทางในการพัฒนาและจัดการให้เกิดเป็นชุมชนจัดการสุขภาพ (ในบริบทเรือนจำ) ได้	๑. ความหมายของสุขภาพ และการจัดการสุขภาพชุมชนโดยชุมชน เพื่อชุมชน ๒.การทำงานเป็นทีม ความสำคัญและประโยชน์ของการทำงานเป็นทีม ๒. กลยุทธ์ หลักปฏิบัติในการทำงานเป็นทีม และวิธีการทำงานเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพ ๓ การสร้างเสริมสำนึกในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ๔. แนวทางในการพัฒนาและจัดการให้เกิดเป็นชุมชนจัดการสุขภาพ (ในบริบทเรือนจำ)	๑. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียน โดยการทบทวนความรู้ ความเข้าใจเรื่องสุขภาพ ๒. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๕ คน ให้ศึกษาและช่วยกันตอบคำถามตามใบงานที่ ๑ (คำถามที่ ๑ สุขภาพ คือ อะไรในความเข้าใจของท่าน (ความหมายหรือคำนิยาม) คำถามที่ ๒ สุขภาพเป็นเรื่องของใคร เพราะอะไร โดยเขียนคำตอบของกลุ่มลงในกระดาษปรู๊ฟ และผู้แทนกลุ่มนำเสนอ กลุ่มละ ๓ นาที พร้อมซักถามเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน) ๓. ผู้เรียนนำเสนอและสรุปร่วมกัน ตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับสุขภาพชุมชน ๔. แบ่งกลุ่มๆละ ๕ คน ให้ศึกษาและช่วยกันตอบคำถามตามใบงานที่ ๓ การค้นหาวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาพชุมชน และทุนทางสังคม (ตามบริบทเรือนจำ) (คำถาม ที่ ๑ สถานการณ์ด้านสุขภาพในชุมชน (บริบทเรือนจำ) เป็นอย่างไร คำถามที่ ๒ มีใครเป็นผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้าน และใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านดูแลสุขภาพแบบไหนอย่างไรบ้าง โดยเขียนคำตอบของกลุ่มลงในกระดาษปรู๊ฟ และผู้แทนกลุ่มนำเสนอ กลุ่มละ ๓ นาที	**๒ ชั่วโมง**	- Power Point (สรุปเนื้อหาสำคัญ) - ใบงาน - กระดาษปรู๊ฟ - ปากกาเคมี	- การซักถาม - การฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนได้ถูกต้องตามใบงาน - การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	- ตอบข้อซักถามได้ถูกต้องมากกว่าหรือเท่ากับ ๘๐ % - การฝึกปฏิบัติถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด - ความถี่ของการมีส่วนร่วม

		๕. ผู้เรียนร่วมกันซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผลการประชุมกลุ่มที่นำเสนอ ๖. แบ่งกลุ่มๆ ละ ๕ คน ให้ศึกษาและช่วยกันตอบคำถามตามใบงานที่ ๒ คำถามที่ ๑ ทำไมต้องแบ่งงานและแบ่งกลุ่ม/พื้นที่รับผิดชอบให้ อสรจ.ช่วยดูแล คำถามที่ ๒ การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างไร โดยเขียนคำตอบของกลุ่มลงในกระดาษปรู๊ฟ และผู้แทนกลุ่มนำเสนอ กลุ่มละ ๓ นาที ๗. ผู้เรียนร่วมกันซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผลการประชุมกลุ่มที่นำเสนอ ๘. ผู้เรียนทุกคนร่วมกันสรุป ๙. วิทยากรเน้นย้ำความหมาย การจัดการสุขภาพโดยชุมชนเพื่อชุมชน และความสำคัญของการทำงานเป็นทีม. ๑๐. แบ่งกลุ่มๆ ละ ๕ คน ให้ศึกษา และช่วยกันตอบคำถามตามใบงานที่ ๔ จัดทำแนวทางในการดูแลสุขภาพชุมชน / กลุ่มผู้ต้องขังที่รับผิดชอบ โดยเขียนคำตอบของกลุ่มลงในกระดาษปรู๊ฟ และผู้แทนกลุ่มนำเสนอ กลุ่มละ ๓ นาที ๑๑. ผู้แทนกลุ่มย่อยรวมแนวทางในการดูแลสุขภาพในภาพรวม และผู้แทนกลุ่มนำเสนอกลุ่มใหญ่				

		๑๒. วิทยากรสรุปเติมเต็ม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมฯและพี่เลี้ยง ได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการในการมอบหมายการปฏิบัติงานตามบทบาท อสรจ.ต่อไป				

๘. แผนการสอน เรื่องการเฝ้าระวัง ควบคุม สนับสนุนการรักษา การป้องกันโรคติดต่อ และปัญหาสุขภาพตามบริบทของเรือนจำ (เนื้อหา รายวิชาเลือกตามบริบทของเรือนจำ)

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม การเรียนการสอน	ระยะ เวลา	สื่อประกอบ การเรียนการสอน	การประเมินผล	
					วิธีการ ประเมิน	เกณฑ์ การประเมิน
๑) เข้าใจ และสามารถอธิบายวงจรการระบาดของโรคติดต่อ/โรคไม่ติดต่อที่เป็นปัญหาในเรือนจำได้ ๒) สามารถแนะนำการป้องกันโรค/ปัญหาสาธารณสุขของเรือนจำแก่ผู้ต้องขังได้ หรือสนับสนุนการรักษาโรคได้ ๓) สามารถประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค/ปัญหาสาธารณสุขได้	๑) ศึกษาเกี่ยวกับวงจรการระบาดของโรคติดต่อ เช่น เอดส์ วัณโรค โรคไข้หวัดใหญ่ หิด ตาแดง อีสุกอีใสไข้เลือดออก หรือโรคและปัญหาอื่นๆ ที่เป็นปัญหาสาธารณสุขของเรือนจำ ๒) การประเมินพฤติกรรมเสี่ยงตลอดจนแนวทางการป้องกันโรคติดต่อ/ปัญหาสาธารณสุขที่เป็นปัญหาสำคัญของเรือนจำ ๓) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยง (โรคไม่ติดต่อ) โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน โรคหลอดเลือดหัวใจ มะเร็ง หรือโรคและปัญหาอื่นๆ ที่เป็นปัญหาสาธารณสุขของเรือนจำ ๔) การประเมินพฤติกรรมเสี่ยง ๕) การดูแลผู้ป่วยเรื้อรังและการป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในกลุ่มผู้ต้องขังตลอดแนวทางขั้นตอนการสนับสนุนการรักษาโรค	- บรรยายหรือบรรยายแบบสื่อสองทางประกอบสื่อ เช่น คลิปวีดีโอ หรือ Power point - ยกกรณีศึกษา - การอภิปรายกลุ่มย่อยจากกรณีศึกษา/ประสบการณ์	๘ ชั่วโมง	- ไฟล์นำเสนอ - แผ่นภาพพลิก - แผ่นพับ	- การทดสอบโดยการใช้แบบทดสอบ - การทดสอบโดยการถาม-ตอบ - การสังเกตโดยใช้แบบสังเกตความสนใจ	- สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าหรือเท่ากับ ๘๐ %

ที่ปรึกษา

๑. พญ.ประนอม คำเที่ยง	อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
๒. พันตำรวจเอก ณรัชต์ เศวตนันทน์	อธิบดีกรมราชทัณฑ์
๓. ดร.นพ.ภานุวัฒน์ ปานเกตุ	รองอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
๔. นพ.นพพร พงศ์ปลื้มปิติชัย	นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสระบุรี

คณะทำงาน

๑. นางอัญธิกา ชัชวาลยางกูร	ผู้อำนวยการกองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
๒. นางสาวจุฑารัตน์ จินตกานนท์	ผู้อำนวยการกองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์
๓. นายชาติชาย สุวรรณนิตย์	รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ (ด้านพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน) กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
๔. นายนัตถะวุฒิ ภิรมย์ไทย	ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนานวัตกรรมระบบบริการสุขภาพภาคกลาง
๕. นายรุจธเนศ เรืองพุทธ	สถาบันพัฒนานวัตกรรมระบบบริการสุขภาพภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช
๖. นางสาวสุดารัตน์ เหมรินี	สำนักงานสนับสนุนบริการสุขภาพ เขต ๔ จังหวัดนนทบุรี
๗. นางสาวธนันรักษ์ วัชราธร	สำนักงานสนับสนุนบริการสุขภาพเขต ๙ นครราชสีมา
๘. นางสาวอรพิณ เหล่ามาลา	เรือนจำจังหวัดสระบุรี
๙. นางสุกัญญา เจตานนท์ทัณฑ	สถานบำบัดพิเศษจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๐. นางญาณิศา สุขอุดม	สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
๑๑. นางเบญจวรรณ ดอนเส	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี
๑๒. นางศศิธร อัธยาศัย	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี
๑๓. นายวสุนัยน์ มีสมศักดิ์	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๔. นางรวยพร ศรียากุล	โรงพยาบาลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ
๑๕. รท.หญิงชุติมา เจริญพร	กรมราชทัณฑ์
๑๖. นางเกศสุรางค์ หริ่งรอด	กรมราชทัณฑ์
๑๗. นางสาวพรพรรณ ศิลปะวัฒนาพร	กรมราชทัณฑ์
๑๘. นางสาววิภาวัน โมสูงเนิน	กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
๑๙. นางศุภัคชญา ภวังคะรัต	กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
๒๐. นางช่อเพ็ญ นวลขาว	กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
๒๑. นายกิตติวิสุทธิ์ นาคอ่อน	กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
๒๒. นายจรูญ เจริญประโยชน์	กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
๒๓. นางสาวรตี สงวนรัตน์	กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
๒๔. นายปิยะณัฐ นามชู	กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ